

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

Am Orte "U sv. Jana" südlich von Mušov stellte man im Juni bis Juli 1976 eine umfangreiche Siedlung aus der römischen Kaiserzeit mit zahlreichem keramischem Material fest, das in das 2. bis 4. Jahrhundert datierbar ist; von hier stammen vereinzelte Bruchstücke von Burgwallkeramik und eine Perle, vermutlich aus der Hallstattzeit.

Die weitere Siedlung aus der römischen Kaiserzeit wurde in der Flur "U mlýna" / "Bei der Mühle" geortet. Aus Lesefunden stammt wiederum keramisches Material für das 2. Jahrhundert bezeichnend und ein Hadrianus Bronzeas.

Am Osthange des Zeiselberges am Orte des sog. "Areál snů" wurde eine slawische Grube gestört. In der Schottergrube des Staatsgutes stiess man bei der Materialförderung auf ein Objekt der Velaticer Kultur und auf Gruben aus dem äneolithischen und latenezeitlichen Abschnitt.

Zwischen der Mühle und der Schottergrube stellte man ein vereinzelt Objekt aus der römischen Kaiserzeit fest, das nach dem keramischem Material in das 3. Jahrhundert fällt. Unweit dieses Objektes hat man keramisches Material gewonnen, von dem zwei Trichterbecher der älteren Phase der Trichterbecherkultur rekonstruiert werden konnten.

Die Forschungsarbeiten auf der Fläche des umfangreichen Bauplatzes des Wasserwerkes bei Nové Mlýny werden auch im Jahre 1977 fortgesetzt und man kann voraussetzen, dass weitere schwerwiegende archäologische Funde getätigt werden, deren Schlussbewertung erst nach Beendigung der komplexen Untersuchung der Umgebung der Gemeinde Mušov möglich sein wird.

ZACHRAŇOVACÍ AKCE V MUŠOVĚ

/okr. Břeclav /

Zora Trnáčková, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 60-62 /

V průběhu r. 1976 byl v trati "Betlém" západně od silnice z Musova do Ivaně i nadále odebírán štěrk pro stavbu vodní nádrže na Dyji. Již dříve byly v těchto místech prozkoumány pravěké objekty; kromě nálezů z doby bronzové a laténské byl nalezen i objekt s keramikou pražského typu.

Na podzim r. 1976 byl v západní stěně štěrkovny odkryt další objekt nepravidelně čtvercového tvaru, zahluobený asi 100 cm od dnešního povrchu, z toho max. 40 cm do podložního žlutého štěrku /obr. 60./ . Jáma byla vyplněna převážně tmavou štěrkovitou hlínou; asi uprostřed půdorysu se na úrovni 30-50 cm nade dnem rýsovala okrouhlá skvrna tmavosédké jílovité hlíny. Směrem ke dnu se tato vrstva, v profilu čočkovitá, postupně vytrácela, pod její střední částí se však ukázala menší čočka šedé jílovité hlíny, dosahující až ke dnu. Podle profilu je možno soudit, že okrouhlá skvrna jílovité hlíny i menší čočka pod ní vznikly při zaplavování jámy; zvláštní strukturu čočky nade dnem, která byla i po silném dešti poměrně suchá a drobná, je možno vysvětlit okolností, že větší vrstva jílovité hlíny nad ní málo propouštěla vodu. - Popsaný objekt není možno datovat. V jeho výplni bylo jen několik drobných střepků, z toho jeden okrajový /obr. 61:2/, jeden s hrubším a jeden s užším rýhováním /obr. 61:3-4/ byly nalezeny v povrchové části výplně jámy a patří pravděpodobně do doby bronzové. Jiný hrubý střepek ode dna je ze silně tuhé hlíny /volutová? laténská?/ .

Při dalších průzkumech bylo zjištěno, že v západní až severní stěně štěrkovny je mírně zvlněná kulturní vrstva s ojedinělými střepy. Mezi nimi je např. drobný okrajový střepek tenkostěnné nádoby /volutová keramika - obr. 61:5/, větší střepek z hrubého hrnce se slabě vyhnutým okrajem /doba bronzová? - obr. 61:6/, podobný drobný okrajový střepek /obr. 61:7/, střepek s povrchovým drsněním /obr. 61:8/ a střepek ze silně tuhé hlíny /volutová? laténská?/. Jiná kulturní vrstva byla zachycena v okrajové části štěrkovny těsně při silnici. Tam nalezené střepy /obr. 61:9-12/ patří kultuře s keramikou volutovou.

Štěrkovna v trati "Betlém" poskytla tedy doklady o osídlení v několika pravěkých obdobích. Jde však zřejmě jen o osídlení sporadické, jen ojediněle jde o zahluobené objekty. Na větších plochách byla prokázána nevýrazná kulturní vrstva. V dalším období bude nutno sledovat především část štěrkovny při silnici, kde se snad podaří zachytit osídlení z období kultury s keramikou volutovou.

V jiné části katastru Mušova, a to západně při státní silnici do Mikulova za mostem přes Dyji /trať "U sv. Jana" /, byly při zemních pracích rovněž narušeny pravěké vrstvy; mezi různými nálezy bylo možno vytřídit několik slovanských střepů sídlištního charakteru. Mezi nimi je např. střepek z výdutě s dochovanými třemi pásy vícenásobné strmé vlnice /obr. 62:14/, jiný střepek z výdutě, zdobený dvěma horizontálními pásy rýh s vlnicí pod nimi /obr. 62:15/ a tři malé střepy z nádoby, zdobené pásy málo výrazné vlnice /obr. 62:16/. K této poměrně hrubé keramice patří dále dva střepy ode dna, oba poměrně masivní /obr. 62:17-18/, a střepek ze spodní části hrubší nádoby. Tato keramika byla vyrobena v ruce ze zrnité až písčité hnědosédké hlíny. Jiného charakteru je menší střepek z výdutě obtáčené nádoby, vyrobené z poměrně jemného šedočerného materiálu a zdobené vodorovným pásem rýh a vícenásobnou vlnicí /obr. 62:19/. - Popsaná keramika je kromě jednoho střepu převážně hrubšího rázu, beze stop obtáčení a s nepravidelně provedenou výzdobou. Podle běžných analogií bylo by možno datovat ji na konec 8. století. Odlišný střepek /obr. 62:19/ patří až mladšímu slovanskému horizontu.

Rettungsaktionen in Mušov /Bez. Břeclav/. Im Herbst des Jahres 1976 wurden Erdarbeiten in der Schottergrube in der Flur "Betlem" /'Betlehem" / westlich von der Strasse nach Ivan / verfolgt, wo bereits früher Objekte aus der Bronzezeit, Latenezeit und dem slawischen Zeitabschnitt abgedeckt wurden. Ein weiteres festgestelltes Objekt von unregelmässiger viereckiger Form /Abb. 60 / konnte nicht datiert werden ; nur im oberen Teil der Ausfüllung fand man kleine Scherben /Abb. 61:2-4 / . In der gesamten westlichen bis nördlichen Wand der Schottergrube wurde eine dünne Kulturschicht festgestellt, aus der Scherben aus der Bronzezeit und ein Randscherben eines neolithischen Gefässes geborgen wurden /Abb. 61:5 / . Eine andere Kulturschicht mit neolithischen Scherben /Kultur mit Volutenkeramik / hat man auf der Fläche der Schottergrube knapp bei der Strasse erfasst /Abb. 61:9-12 / . Auf einem anderen Fundort unweit von Mušov, und zwar westlich bei der Staatsstrasse nach Mikulov hinter der Brücke über die Dyje /Flur "U sv. Jana" / fand man nach dem Baggern verschiedene Scherben, darunter einige aus slawischen Gefässen, ungefähr aus dem Ende des 8. Jahrhunderts /Abb. 62:13-18 / und einen Scherben jüngeren Charakters / Abb. 62:19 / .

NÁLEZY ZE SÍDLIŠŤ NA PRAVÉM BŘEHU DYJE
V KATASTRU MUŠOVA A HORNÍCH VĚSTONIC
/okr. Břeclav /

Ondrej Š e d o , Žilina

V r. 1976 převzalo Regionální muzeum v Mikulově od pisatele článku větší množství nálezů, které byly získány sběrem v prostorech postupně ničených při úpravách terénu v okolí budoucích vodních nádrží. Sledovaná sídliště /známá už dříve / se nacházejí na nízké terase na pravém břehu Dyje /v katastru Mušova a Horních Věstonic, okr. Břeclav / . Vytvářejí pás široký místy až 150 m, přičemž se nálezy soustřeďují na několika plochách navzájem oddělených neosídlenými úseky.

1. Plocha ve vzdálenosti 300-500 m od mostu, proti proudu Dyje.

Osídlený prostor je vymezen potokem, tokem Dyje a rozsáhlou bažinou. Laténské osídlení je tu nevýrazné. Většina keramiky patří do starší doby římské. Poměrně čtené jsou střepy importovaných nádob, mezi nimiž jsou dva nevýrazné zlomky mortárií. Unikátní je část ucha bronzové nádoby a zlomek římské cihly. Nevýrazné jsou stopy osídlení z mladší doby římské /střepy z nádob, vytáčených na hrnčířském kruhu / a osídlení středověkého. Na celé ploše byla r. 1976 shrnuta ornice a částí kulturní vrstvy.

2. Plocha na břehu Dyje, vzdálená 150-600 m od mostu po proudu.

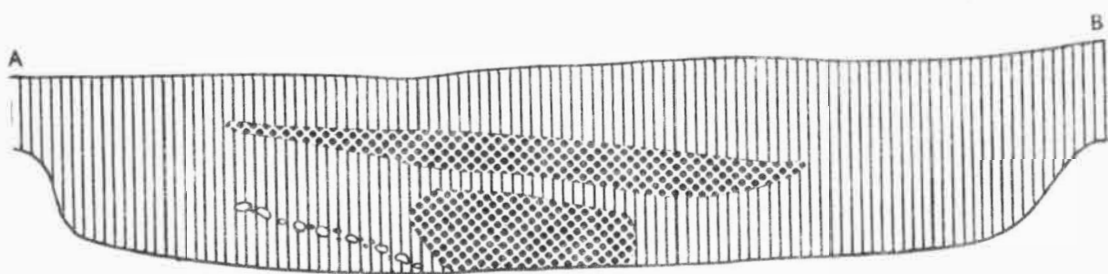
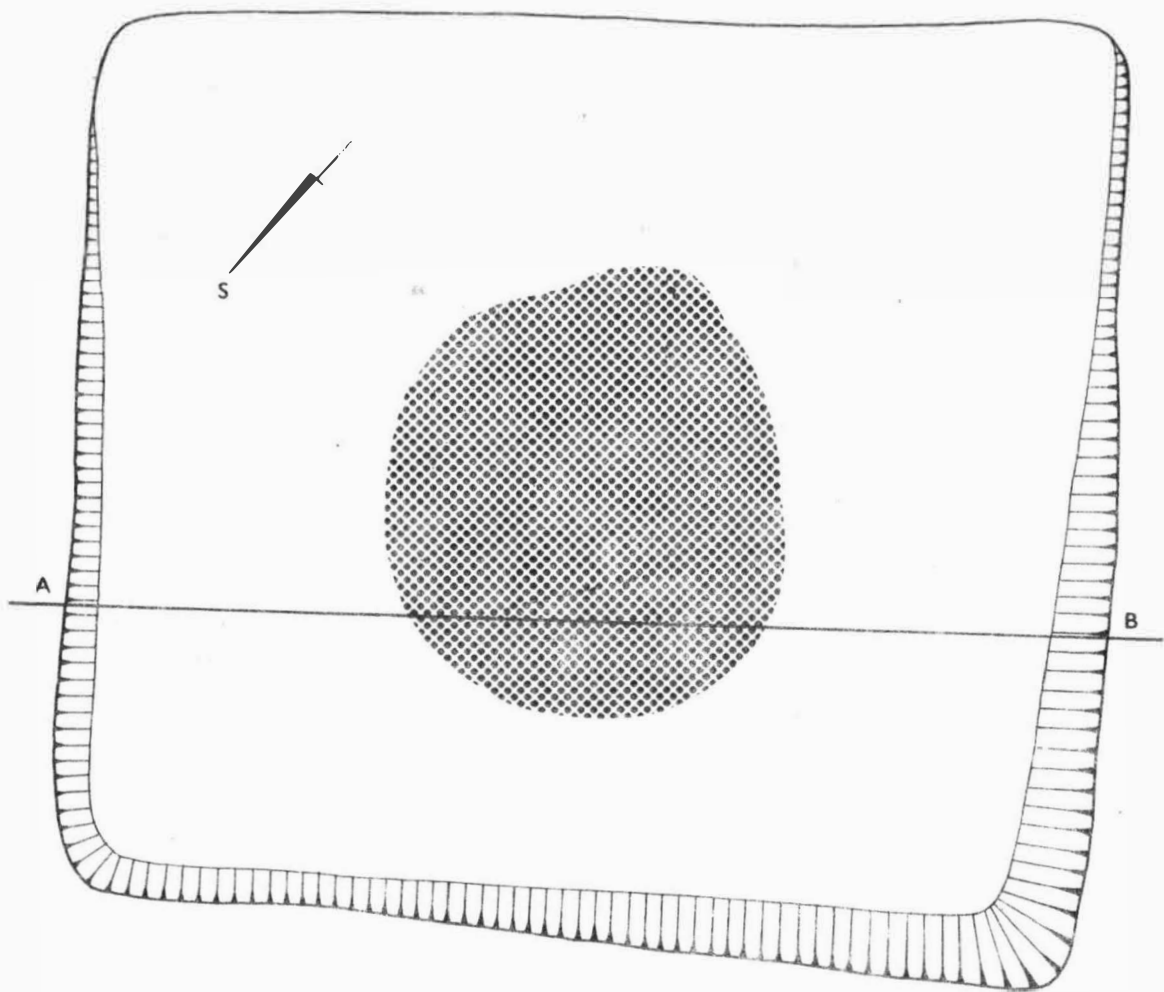
Našlo se zde několik neolitických a laténských střepů. Nejvýrazněji je zastoupeno osídlení ze starší doby římské. Většina nálezů pochází z malé plochy /20 x 40 m / , kde bylo kromě barbarské keramiky mnoho zlomků misek s prstencem, panonské keramiky s červeným povlakem, několik střepů terry sigillaty /Archeologické rozhledy, XXVI, 1974, s. 276 / a struska bochníkovitého tvaru. Z mladší doby římské je střep z nádoby, vyrobené na hrnčířském kruhu s výzdobou vícenásobnou vlnicí. Výrazné velkomoravské a středověké osídlení bylo zjištěno na celé ploše. Jižní okraj sídliště zasáhla nová komunikace, vedoucí paralelně s řekou.

3. Plocha naproti vtoku Svratky do Dyje.

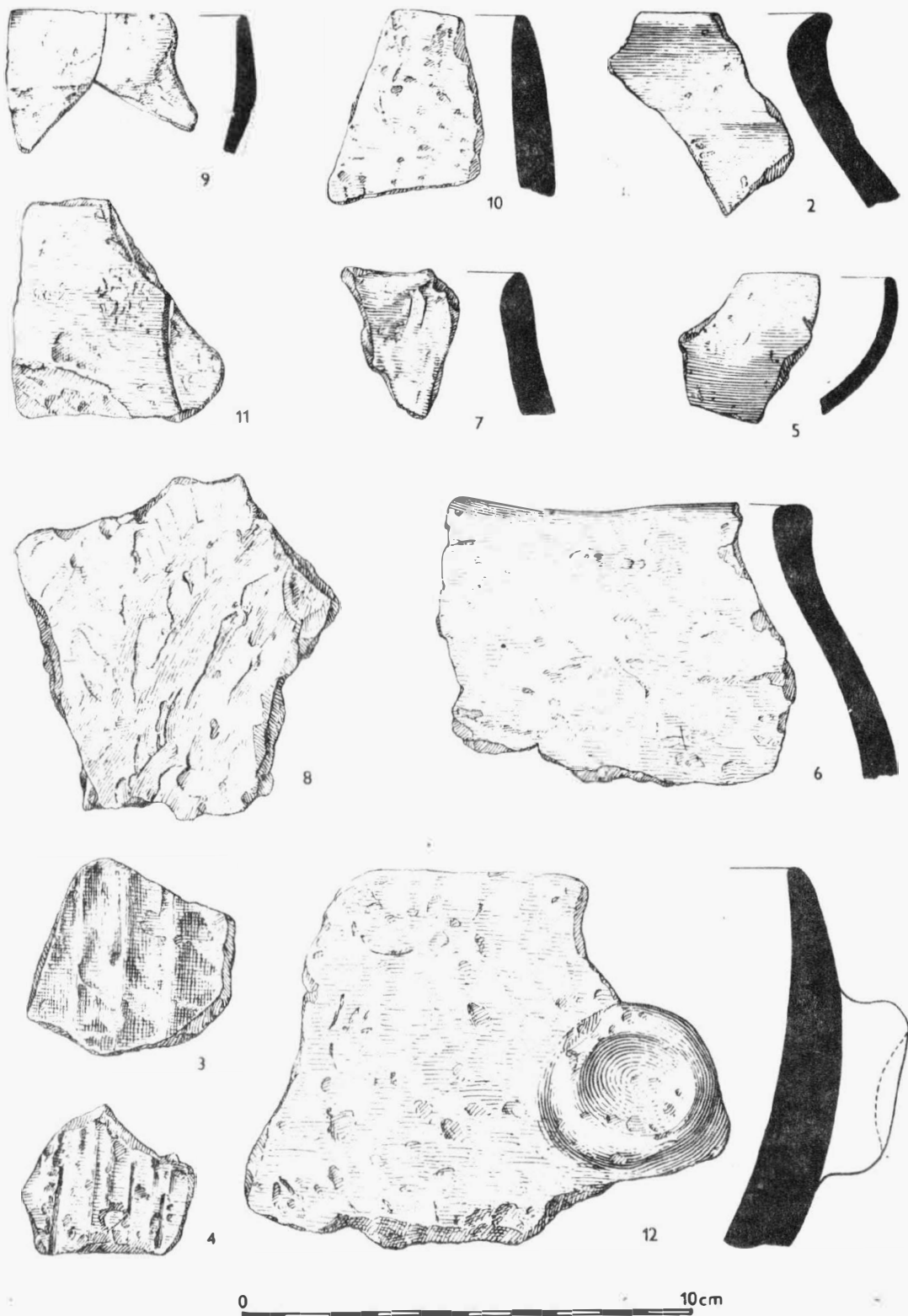
Zde byly zachyceny stopy neolitického a halštatského osídlení. Výrazně je tu zastoupeno osídlení laténské, ke kterému patří i zlomek skleněného náramku modré barvy s vtačenými vlnovkami z barevných skleněných nití. Nejčastější jsou opět nálezy ze starší doby římské s četnými importy. Několik střepů z nádob vytáčených na hrnčířském kruhu je z mladší doby římské. Menší počet okrajů může patřit do okruhu staré slovanské keramiky. Hojná je i mladohradištní keramika. Plocha je částečně porušena několika výkopy.

Značná část osídlené plochy je nebo bude v blízké době zničena. Dosavadní sběry naznačují velkou bohatost nálezů na plochách, určených k zaplavení a záchranný výzkum v těchto místech může přinést řadu závažných poznatků.

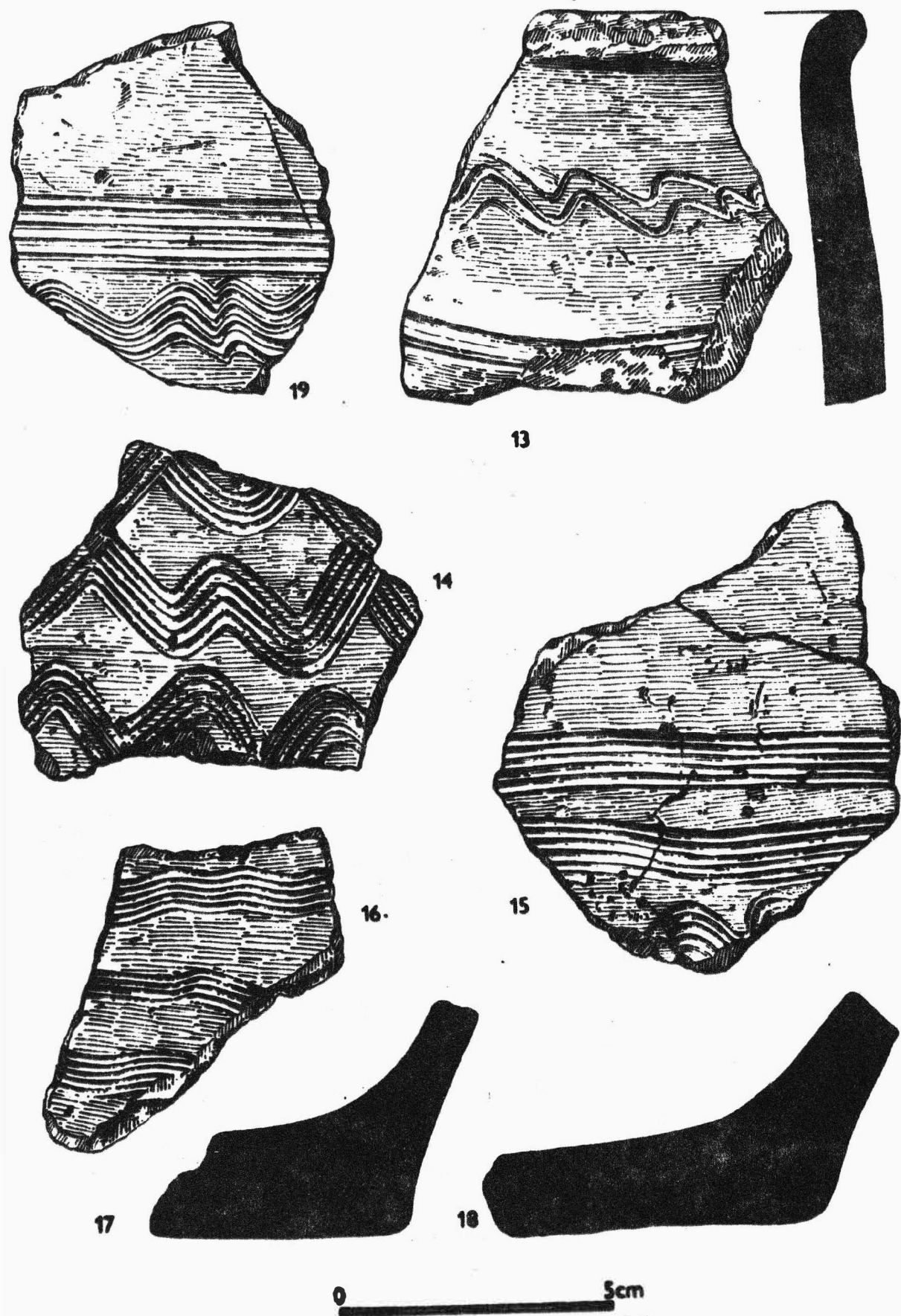
Funde aus den Siedlungen am rechten Ufer der Dyje im Kataster Mušov und Horní Věstonice /Bez. Břeclav/. Im Kataster der Gemeinden Mušov und Horní Věstonice befinden sich am rechten Ufer der Dyje früher bekannte, in mehreren Zeitabschnitten besiedelte Siedlungen. Durch Lesefunde im Verlaufe der letzten Jahre wurde eine grosse Menge an Material gewonnen. Am markantesten ist die Besiedlung aus der älteren römischen Kaiserzeit, mit zahlreichen Importen provinzieller Keramik vertreten.

Obr. 60
 Mušov / okr. Břeclav / . Trať "Betlém". Pravoúhlý objekt. - Flur "Betlém". Rechtwinkeliges Objekt.

Obr. 61
 Mušov / okr. Břeclav / .Trať "Betlém". 2-4 keramika z výplně pravoúhlého objektu; 1,5-12 povrchový sběr. - Flur "Betlém". 2-4 Keramik aus der Ausfüllung des rechtwinkligen Objektes; 1,5-12 Lesefunde.

Obr. 62
 Mušov / okr. Břeclav /. Trať "U svatého Jana". Povrchový sběr. - Flur "U svatého Jana". Lesefunde.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné